Trafikutskottets betänkande

1981/82:3

om trafiksäkerhet och trafikföreskrifter m. m.

Motionerna

I motion 1980/81:314 av Ulla Ekelund (c) yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att frågan om befogenhet för polisen att utfärda temporärt körförbud i enlighet med vad som i motionen anförts undersöks.

I motion 1980/81:382 av Erik Olsson och Tore Nilsson (båda m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att ytterligare förbättra trafiksäkerheten i enlighet med vad i motionen anförts.

I motion 1980/81:464 av Olle Östrand m. fl. (s) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder vidtas för införande av hastighetsbegränsning på snöskotrar,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en översyn av reglerna vid körning med snöskoter.

I motion 1980/81:565 av Margot Håkansson och Bernt Ekinge (båda fp) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att regeringen uppdrar åt trafiksäkerhetsverket att informera och propagera för att en enkel och ändamålsenlig första hjälpen-utrustning i form av ett första förband finns i alla bilar och motorcyklar.

I motion 1980/81:573 av Hans Petersson i Röstånga och Sven Andersson (båda fp) yrkas att riksdagen beslutar att körkortslagen ändras i enlighet med vad som framförts i motionen.

I motion 1980/81:574 av Hans Petersson i Röstanga och Sven Andersson (båda fp) yrkas att riksdagen beslutar att även annan än fordonets ägare skall äga rätt att bestrida betalningsansvar för förelagd felparkeringsavgift.

I motion 1980/81:984 av Paul Grabö m. fl. (c) yrkas

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring i gällande föreskrifter att kommun blir beslutande vid införande av hastighetsbegränsning och stopplikt i fall där riksvägnätet inte berörs.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avbyråkratisering i frågor om hastighetsbegränsning även då riksvägnätet berörs.

I motion 1980/81:993 av Johan Olsson och Gunnar Björk i Gävle (båda c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om begränsning av motoreffekt och maximihastighet å svenska snöskotrar.

I motion 1980/81:1745 av Allan Åkerlind (m) yrkas att riksdagen beslutar hos regeringen begära att trivsel- och säkerhetsföreskrifterna för bussar blir föremål för översyn.

Utskottet

I motion 1980/81:314 (c) yrkas att frågan om befogenhet för polisen att utfärda temporärt körförbud för husvagns-/släpvagnsekipage närmare undersöks. Enligt motionären råkar *husvagnar/släpvagnar* ofta vid dåligt väglag och särskilt vid stark blåst ut för allvarliga tillbud och olyckor. Polisen bör därför i samarbete med lokal väderlekstjänst kunna över t. ex. lokalradion tillfälligt förbjuda trafik med husvagn eller annan släpvagn med kapell.

Utskottet vill erinra om att trafiksäkerhetsverket inför varje semestersäsong riktar en allmän trafiksäkerhetsinformation till husvagnsägarna. I lokalradio och andra radiosändningar ges också särskilda väderleksvarningar. Att förena sådana varningar med förbud av föreslagen art är enligt utskottets mening mindre lämpligt. Ett sådant förbud torde dessutom vara praktiskt ogenomförbart. Motionen avstyrks därför.

I motion 1980/81:382 (m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder som innebär att *hastighetsbegränsningar* på vägar skall framgå inte bara av förbudsmärken utan också av siffror eller linjer som i olika färger målas på vägbanan och som anger högsta tillåtna hastighet.

Ett genomförande av motionärernas förslag torde vara förenat med avsevärda kostnader, inte minst för vägunderhållet. Det synes vidare tveksamt om kostnaderna skulle medföra någon motsvarande vinst för trafiksäkerheten, särskilt vid vinterväglag. Med hänvisning härtill och då frågor av detta slag i första hand bör prövas av vägverket och trafiksäkerhetsverket synes motionen inte böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1980/81:464 (s) yrkas att åtgärder bör vidtas för införande av hastighetsbegränsning på *snöskotrar* och att reglerna för körning med snöskoter ses över.

I motion 1980/81:993 (c) yrkas att åtgärder bör vidtas för begränsning av motoreffekt och maximihastighet på svenska snöskotrar.

I båda motionerna framhålls att den på senare år starkt ökade användningen av snöskotrar för olika fritidsändamål har medfört problem i form av buller, nedskräpning, skador på växtlighet, störningar för djurlivet, olaga jakt och fiske samt inte minst en ökad olycksfrekvens. Sambandet mellan alkoholförtäring, särskilt hos yngre snöskoterförare, med därav följande omdömeslös körning, och det växande antalet olyckor understryks i den förstnämnda motionen. Enligt båda motionerna bör en generell hastighetsbegränsning för snöskotrar till högst 70 km/tim. snarast införas. Hastighetsmaximeringen bör åstadkommas genom en begränsning av motoreffekten

eller på annat lämpligt sätt, så att manipulationer med hastigheten förhindras.

Utskottet delar motionärernas oro över de olägenheter som den ökade användningen av snöskotrar, särskilt för fritidsändamål, medför. Åtgärder för att komma till rätta främst med ett okynnesbetonat missbruk av snöskotrar framstår också enligt utskottets mening som angelägna. Utskottet har därför med tillfredsställelse erfarit att berörda branschintressen frivilligt åtagit sig att inte marknadsföra snöskotrar med större effekt än 60 hk.

Trafiksäkerhetsverket har också på uppdrag av regeringen övervägt möjligheterna att genom tekniska krav begränsa effekten och hastighetsresurserna hos terrängskotrar. Verket har till fullgörande av uppdraget föreslagit att snöskotrar skall vara utrustade med en anordning som automatiskt begränsar maximihastigheten samt att en högsta tillåten hastighet bör fastställas. Vidare har verket fäst uppmärksamheten på möjligheterna att genom information om vådorna av alkoholförtäring i samband med snöskoterkörning söka minska antalet olyckor.

Utskottet förutsätter att regeringen skyndsamt behandlar trafiksäkerhetsverkets förslag, liksom förslagen i motionerna, i syfte att så långt möjligt undanröja nuvarande olägenheter.

Motionerna synes därför inte f. n. böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1980/81:565 (fp) yrkas att trafiksäkerhetsverket informerar och propagerar för att en enkel och ändamålsenlig *första hjälp-utrustning* i form av ett första förband finns i alla bilar och motorcyklar.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att behovet av att medföra någon form av sjukvårdsmateriel i motorfordon är stort. Det är också – som motionärerna framhåller – angeläget att utrustningen kan användas utan större förkunskaper. För att förmå ägare till motorfordon att anskaffa och under färd medföra lämplig första hjälp-utrustning fordras saklig och effektiv information om dennas skadeavhjälpande effekt. Sådan information kan lämpligen bedrivas av trafiksäkerhetsverket men även av andra myndigheter och organisationer såsom socialstyrelsen, nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) och försäkringsbolagen. Utskottet förutsätter att så sker och finner därför motionen inte böra föranleda någon särskild åtgärd av riksdagen.

I motion 1980/81:573 (fp) yrkas att riksdagen beslutar om ändring av körkortslagen (1977:477) så att körkortet skall omhändertas vid skälig misstanke om *rattfylleri eller rattonykterhet*.

Enligt ifrågavarande lagrum – 23 § körkortslagen – omhändertas körkortet bl. a. i de fall körkortshavare vid förande av motordrivet fordon företett "tydliga tecken på påverkan av starka drycker eller annat ämne". Om tydliga tecken saknas kan körkortet omhändertas först sedan analysbevis, som visar att straffbar promille förelåg, har erhållits.

Enligt motionärerna händer det rätt ofta att en för rattonykterhet misstänkt person anmäler förlust av sitt körkort under den tid då analysbevis inväntas. Om körkortet därefter återkallas kan vederbörande åberopa att han inte har något körkort att lämna ifrån sig. Vid en poliskontroll kan han emellertid visa upp körkortet utan att det upptäcks att det återkallats.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att ifrågavarande olägenhet bör undanröjas. I sammanhanget vill utskottet erinra om utredningen (Ju 1980:05) om möjligheterna att använda utandningsprov som bevismedel vid trafikonykterhetsbrott. Enligt direktiven (Dir. 1980:68) syftar utredningen till att utröna förutsättningarna för en övergång från blodprov till utandningsprov som bevismedel vid trafikonykterhetsbrott.

Enligt vad utskottet erfarit har rikspolisstyrelsen i en skrivelse till regeringen föreslagit en ordning för att komma till rätta med den i motionen påtalade olägenheten. Förslaget innebär att polisman skall kunna avkräva en misstänkt rattonykter förare körkortet och i stället överlämna ett tillfälligt körkort som gäller under sådan tid som fordras för att analysbevis skall hinna färdigställas.

Utskottet förutsätter att förslaget snarast prövas av regeringen. Med hänvisning härtill och vad utskottet i övrigt anfört synes motionen inte f. n. böra föranleda något riksdagens åtgärd.

I motion 1980/81:574 (fp) yrkas att riksdagen beslutar att även annan än fordonets ägare skall ha rätt att bestrida betalningsansvar för förelagd *felparkeringsavgift.*

Enligt 9 § lagen (1976:206) om felparkeringsavgift är det endast ägare av fordon som får bestrida betalningsansvar för parkeringsanmärkning.

Motionärerna framhåller att den som hyr en bil av en uthyrningsfirma och som önskar bestrida betalningsansvar för parkeringsanmärkning måste ha en fullmakt från uthyrningsfirman. Enligt motionärerna är denna oftast ovillig att utfärda en fullmakt, eftersom det medför en administrativ merkostnad.

Av 7 § bilregisterkungörelsen (1972:599) framgår att bl. a. den som leasar, dvs. långtidshyr, ett fordon under minst ett år skall registreras i bilregistret som ägare till fordonet. Det förhållande som motionärerna pekar på kan sålunda inte uppstå vid leasing under ett år eller längre tid utan endast vid förhyrning under kortare tid.

Utskottet vill fästa uppmärksamheten på specialmotiveringen till 9 § i förslaget till lag om felparkeringsavgift (prop. 1975/76:106, TU 1975/76:14, rskr 1975/76:240) där föredragande departementschefen framhöll: "Om ägaren inte vill anmäla bestridande trots att föraren anser detta befogat kan detta enligt allmänna civilrättsliga regler få återverkningar på ägarens regressrätt."

Enligt vad utskottet har erfarit kommer överläggningar att äga rum mellan företrädare för regeringskansliet och Biluthyrningsbranschens riksförbund om påföljder för felparkering.

Utskottet utgår från att överläggningarna även kommer att omfatta den i motionen väckta frågan. Med hänvisning härtill och till vad utskottet i övrigt anfört synes motionen inte böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1980/81:984 (c) framhålls att kommunerna bör ha en självständigare roll än f. n. i frågor som rör införande av *hastighetsbegränsning och stopplikt.*

Av 147 och 148 §§ vägtrafikkungörelsen (VTK) framgår att lokala trafikföreskrifter meddelas av länsstyrelsen i fall som avser vissa hastighetsgränser och stopplikt. Av 148 a § VTK framgår vidare bl. a. att vid beredning av ärende om lokal trafikföreskrift som berör vägverket skall verket beredas tillfälle att yttra sig.

Enligt motionärerna utgör det en form av onödig byråkrati att länsstyrelserna skall belastas som beslutande organ för uppsättning av skylt om hastighetsbegränsning. Kommunerna har i egenskap av väghållare befogenhet att själva besluta om en rad olika trafikreglerande åtgärder och har också beslutanderätt i många frågor av högre dignitet. Även då riksvägnätet berörs av lokala trafikföreskrifter och då som regel vägverket skall höras bör kommunerna få ett mera direkt inflytande i beslutsprocessen så att denna förenklas och tidsutdräkten och byråkratin minskar. Beslut om stopplikt vid vissa från trafiksäkerhetssynpunkt känsliga gatukorsningar bör också kunna anförtros kommunerna efter hörande av polisen.

Enligt förordningen (1979:109) om försöksverksamhet rörande beslut om hastighetsbegränsning får inom Borlänge, Malmö, Varbergs och Västerås kommuner beslut om hastighetsgränser enligt 147 § andra stycket 6 VTK meddelas av kommunen. Besluten får dock inte omfatta väg som är avsedd för genomfartstrafik. Trafiksäkerhetsverket meddelar verkställighetsföreskrifter.

Enligt vad utskottet har erfarit väntas berörda kommuner inom kort till trafiksäkerhetsverket redovisa resultatet av den verksamhet som möjliggjorts genom nämnda förordning. Uppgifter från verket tyder på att erfarenheterna av verksamheten är goda. Utskottet utgår från att regeringen vid sin prövning av redovisningen även beaktar övriga i motionen aktualiserade frågor. Denna synes därför inte f. n. böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1980/81:1745 (m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av *trivsel- och säkerhetsföreskrifterna för bussar.*

En skyldighet för busstrafikföretagen att såsom motionären har föreslagit alltid – även i rusningstid – kunna tillhandahålla sittplatser torde medföra att antalet bussar och förare måste väsentligt öka. Kostnaderna för kapacitetsökningen torde endast kunna täckas genom höjda taxor eller genom skattefinansiering. Detsamma gäller motionärens förslag om den förbättring av bekvämligheten som toalett på alla bussar skulle innebära.

Utskottet är för sin del med hänsyn bl. a. till kostnadsaspekterna inte berett att tillstyrka de nämnda förslagen.

Vad gäller den i motionen likaledes aktualiserade frågan om möjligheterna att i en nödsituation utrymma en buss har utskottet erfarit att enligt trafiksäkerhetsverkets regler alla bussar i viss utsträckning skall vara försedda med fönster av krossbart säkerhetsglas. Enligt uppgift från verket är emellertid numera alla fönster i moderna bussar av sådant glas. Utskottet finner det inte motiverat att f. n. gå längre i krav på bussars utrymningsmöjligheter.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *temporärt förbud mot framförande av husvagnar och släpvagnar*
   att riksdagen avslår motion 1980/81:314 (c),
2. beträffande *bättre markeringar av hastighetsbegränsningar på vägar*
   att riksdagen avslår motion 1980/81:382 (m),
3. beträffande *hastighetsbegränsning för snöskotrar*
   att riksdagen lämnar motionerna 1980/81:464 (s) och 1980/81:993 (c) utan åtgärd,
4. beträffande *första hjälpen vid trafikolyckor*
   att riksdagen lämnar motion 1980/81:565 (fp) utan åtgärd,
5. beträffande *omhändertagande av körkort vid misstanke om rattonykterhet*
   att riksdagen lämnar motion 1980/81:573 (fp) utan åtgärd,
6. beträffande *betalningsansvaret för felparkeringsavgift*
   att riksdagen lämnar motion 1980/81:574 (fp) utan åtgärd,
7. beträffande *vissa beslut rörande hastighetsbegränsning och stopplikt*
   att riksdagen lämnar motion 1980/81:984 (c) utan åtgärd,
8. beträffande *säkerhetsföreskrifter rörande bussar*
   att riksdagen avslår motion 1980/81:1745 (m).

Stockholm den 5 november 1981

På trafikutskottets vägnar
BERTIL ZACHRISSON

Närvarande: Bertil Zachrisson (s), Bertil Jonasson (c), Wiggo Komstedt (m), Kurt Hugosson (s), Rune Torwald (c), Birger Rosqvist (s), Sixten Pettersson (m), Olle Östrand (s), Anna Wohlin-Andersson (c), Eric Rejdnell (fp), Per Stenmarck (m), Rune Johansson (s), Margit Sandéhn (s), Erik Börjesson (fp) och Sten-Ove Sundström (s).

GOTAB 69722 Stockholm 1981